

דפי עיון

במפרשים

"ליהודים היתה אורה" אמר רבי יהודה:
אורה - זו תורה.

וכך הוא אומר:

"כי נר מצוה ותורה אור" [מגילה ט"ז]

לזכרה של: אורה מושקוביץ ע"ה
משואות-יצחק

יו"ל ע"י מ. מושקוביץ * משואות-יצחק 79858 ד.נ. שדה-גת * טל': 08-8616173 * פקס: 08-8616174

שנת תשס"ח

פרשת נשא

א. אור החיים

פרק ד' פסוקים ל', לד:

לד) ויפקד משה ואהרן ונשיאי העדה. טעם שלשתם, משה שליח ה', אהרן הנמסרים לו דכתיב (ג' ט) נתונם נתונם המה לו, נשיאי ישראל המוסרים אותם במקומם לעבד דכתיב בפרשת במדבר (שם ז') ושמו את משמרתו ואת משמרת כל העדה וגו', ומה שלא אמר כן במספר הלויים מן חדש, לצד כי מספר ההוא היה על פי ה' לצד שהיה המספר גם למה שבפריסה, ואמרו ז"ל (במד"ר פ"ג) שבת קול היתה אומרת באהל זה יש פך וכך, לזה לא הזכיר אלא משה נביא ה'.

ל) לעבד את עבדת אהל מועד. ולהלן בבני גרשון אשר עבדה באהל מועד, לצד פי עבודת בני גרשון היא באהל מועד עצמו שנושאים יריעות המושכן ואהל מועד מקסהו וגו', מה שאין כן בני מררי שעבודתם היא הקרשים והאדנים וגו' שהם עבודת אהל מועד שנושאים אהל מועד, ולזה אמר לעבד את וגו' הקרשים וגו' שהם עבודת אהל מועד, ולזה לא חש לומר לצבא לבד, שהרי פרש הפתוב דבריו, מה שאין כן בעבודת בני גרשון להעירך בהפרש שבין עבודתם לעבודת בני קהת לצד שבשניהם אמר עבודה באהל ואין הפר בדבריו להפרש שבין שניהם לזה כתב שנוי לצבא צבא משנה ממה שכתב בבני קהת לצבא, ולצד הפרש שבין בני גרשון לבני מררי העירך בשנוי אחר כמו שכתבנו:

אלות

1. מה קושי מוצא פרשנו בסוק?
2. מה בדיוק היתה צבדת כל אחד מהספחות הלויים?
3. מה היה ההפך הרציוני-איכותי ביניהם?
4. עלוה פקדו את בני לוי, מה בדיוק היה תפקיד כל אחד מהם?
5. מתי ולאמה לא נאמר כקטמ במקום אחר?
6. מה ולאמה היה תפקיד ה"מת-קול"?

* * *

ב. מלאכת מחשבת

פרק ה' פסוק ו':

בן ארמות איש חיל רב פעלים שורר בביתו ומושל ברוחו על אשתו ובניו לא יאונה לו כל און כי יהיה מוראו עליהם לבלתי יחטאו. ואם נכנס בהם רוח שטות המביאם לידי מעילה יוכיחם בשבט פיו ויענישם לכך אמר איש איש שתי פעמים. להורות היות בו כח גבר למשול בביתו. ד"א כי האדם בביתו יטעך להיות מובלע ביניהם ולקבל בסגר פנים יפות בני ביתו שמאלו דוחה וימיו מקרבת ולכבוד אשתו יוהר מגופו. כי אמנם האיש שהוא איש לבדו רלוגי (ב) שאין לו קרוב דעת עם אשתו ואין לו עסק עמה וכלו בעיוגו במה שראוי לאיש בשרו הכתוב שחוגה אשתו תחתיו. ודברים כאלו נכוחים למצין:

שאלות

1. מהו הקושי עליו פונה פרשנו את פירושו?
2. איזה סוג קושי זה והאם תשובות פרשנו נולדות מהספר סוף הקושי?
3. מהו קדיון פירושו הראשון?
4. פירושו השני פונה מתכנית למה הראשון?
5. מה תופע פרשנו מן האיש לפי פירושו זה?
6. לאיזה סכנה נחשף האיש אם אינו נזהר כק?
7. התוכף לעצור מהי דעתו על פרשנו עצמו בין שני פירושים אלה?

נשא

* * *

(יד) ועבר עליו. אמר על

הרוח לשון זכר, ולהלן הוא אומר אשר תעבור עליו רוח קנאה לשון נקבה, כי מלאכותו פעמים לשון זכר ופעמים לשון נקבה, כמו ורוח גדולה וחזק: ועבר עליו רוח קנאה. התלבשה רוחו צמדת הקנאה לקנא לכבודו כי חושד את אשתו שבמסתרים חללה את כבודו. והנה עיקר הקנאה הזאת היא לכבוד עצמו המחולל כפי מחשבתו, וזו מדה טובה שראוי לכל אדם לקנא לכבודו, הולך לפי שאין די לו בזה, אלא שבקנאתו מבקש גם כן להרע לה כי אמר לה שנתשדת בעיניו שעשתה נבלה, או שמוכנת לעשותה, לכן הוסיף הכתוב: וקנא את אשתו. כבר פירשנו (בראשית כ"ז י"ד) על איזה ענין יפול לשון קנאה עם את, וענינו כאן שהוא מדבר אתה קשות ומכילס אותה בדבריו שחושד אותה שזינתה, עד שהוא מעורר בלבה קנאה גדולה על כבוד עצמה המחולל, ולזה בא מליילת וקנא את אשתו בפועל, כדרך הס קנאוני בלא אל (דברים ל"ב כ"א), יתבין מזה קבלת הז"ל שאמרו וקנא את אשתו ההקנאה הזאת היא שאומר לה אל הסתרי עם פלוני: והוא נטמאה. זה מדבר כפי אמיתות הדברים, וכיזינת הכתוב בין שקינא את אשתו והיא נטמאה באמת בין שקינא את אשתו והיא נקיה מן החשד ההוא כי באמת לא נטמאה, עכ"פ יעשה לה הצעל ככל הכתוב בפרשה:

ג. ביאור יש"ר. פרק ה' פסוק י"ד:

שאלות

1. פרשנו מדגיש כי האלה "רוח" עצמית סופלת הן זכר והן נקבה, למה חשוב לו להדגיש זאת?
2. מה חיופי בהתנהגות האיש ומה פילי בה?
3. איך הוא מסביר את השימוש הלשוני על וקנא את?
4. מה מטריד את פרשנו פקטצ האחרון ומה מצנחו?

* * *

הגדולה רומז תמיד על מדת החסד (וזה"ק ח"ג רפ, א; תיקוני הקדמה ט, א), ומה חסד היה כאן, ועל זה מפרש הפסוק (שם) וייראו העם את ה', ונמצא היו הם פלים שיתקדש שמו הגדול, וזהו החסד שעשה עמהם. וזהו הרמז כאן יתן ה' אותך לאלה ולשבועה בתוך עמך כו', וזהו הוא לה חסד שעל ידה נתקדש שמו הגדול לירא מלפניו. וזהו הרמז יתן ה' כנ"ל, זה שעל ידה יתקדש שמו הגדול זה הוא לה חסד, זה יתן ה'.

כאן יתן ה' אותך לאלה ולשבועה בתוך עמך בתת ה' כו' (ה, כא). ויש לדקדק על לשון יתן ה' אותך, הלא מאתו יתברך לא תצא הרעה*. ונראה, דהנה יש שהקב"ה עושה דין ברשעים ואינו נתקדש שמו יתברך הגדול על ידם, ויש שהקב"ה עושה דין ברשעים ובוזה נתקדש שמו הגדול, ונמצא זה הדין הוא חסד להם, שהם נעשים כלים לקדושת שמו יתברך, וזהו חסד להם, כי אפשר יהיה עלקה לנפשם בזה. וזהו הרמז (שמות יד, לא) וירא ישראל את ה' הגדולה, ובאמת יד

ד. קדושת לוי. פרק ה' פסוק כא':

שאלות

1. מהי שאלתו ואיזה מין שאלה היא לו?
2. איך ייתכן שצונח לרשעים יהיה חסד להם?
3. מהי אותה "צליה" צליה מדבר פרשנו?
4. מהי ההוכחה מסירת היט?
5. איך צפ"י זה הוא מפרש את צנינונו וצונה פקצ על שאלתו?

* * *

פרק ה' פסוקים כה', כו', כח', לא':

נשא

- וכבר** זכר הרמב"ן⁸⁰ שאין בכל משפטי התורה דבר כולו נס מפורסם כעניין הזה, שהוא פלא **קבוע** שיעשה השם בישראל, בהיות רובם עושים רצונו של מקום. כי חפץ למען צדקו לייסר **בנות** ישראל ולנקות אותם מבנים ממזרים, כדי שיהיו ראויים להשרות שכינתו ביניהם. ולפיכך פסק הנס הזה משעה שנתקלקלו העם בעבירות העריות. וכן אמרו רבותינו זכרונם לברכה (סוטה מז, א): "משרבו הנואפים פסקו מי סוטה שנאמר (הושע ד, יד): לא אפקוד על בנותיכם כי תזנינה, ועל כלותיכם כי תנאפנה, כי הם עם הזונות יפרדו ועם הקרשות יזבחו ועם לא יבין ילבט". וכן אמרו (סוטה מז, ב) "ונקה האישה מעון - בזמן שהאישה נקי מעוון המים בורקים את האשה, אין האישה מנוקה מעוון אין מים בורקים את אשתו".
- ואמר** הכתוב כאן: "ואחר ישקו את האשה את המים". להגיד, שהקרבת המנחה קודם לשתיית המים. וחכמינו זכרונם לברכה (סוטה יט, ב) אמרו: אחר שתמחה הספר אי אפשר שלא תשתה, כי משקין אותה בעל מרחח אפילו שהודתה. ולכך סמך למחייה ההשקאה.
- והיה אם "טהורה היא" שלא שכב איש אותה זולת בעלה - "ונקתה". רוצה לומר, תינקה האשה ממי המרים המאריים אשר שתתה, שלא יזיקה; "ונזרעה זרע" - שתהר מאישה, אם זויתה עקרה קודם לזה (סוטה כו, א).
- ואמר:** "ונקה האישה מעון והאשה החיה תשא את עונה". להגיד, שכאשר תימצא האשה טהורה ונקייה, לא נחשוב שיש על בעלה עוון פלילי בהיותו חושד בכשרים. אין הדבר כן, כי עשה מה שראוי, לחשוד אותה אחרי אשר נסתרה. לכן "ונקה האישה" - הבעל מהעוון, ואם נמצא שנטמאת היא תישא את עוונה ועונשה כאמור. ויש מפרשים שאף שתימצא טהורה על כל פנים תישא את עוונה. לפי שהיא בסיבת היסתרה עם האישה הזה הזר, הביאה חשד בלב בעלה עד שהוצרך לכל הנסיון הזה⁸¹.

אלו:

1. **מה המיוחד קדין זה שאין דומה לו בכל התורה כוללה?**
2. **למה ומתי נס זה נפסק?**
3. **מהו הרציון למהאמר המצוטט ממסכת סוטה מז', פ"ג?**
4. **למה בקרבת המנחה ה"נה קודם שתיית המים?**
5. **למה האישה נקי וביא בכל מקרה תישא עוונה?**

* * *